

Partivalg og skepsis mod COVID-19 vacciner

HOPE-projektet (www.hope-project.dk)

Michael Bang Petersen, Frederik Jørgensen,
Magnus Storm Rasmussen & Louise Halberg Nielsen

7. november 2021

SCHOOL OF BUSINESS AND SOCIAL SCIENCES
AARHUS UNIVERSITET

HOPE

Et fokus i international - og særlig amerikansk adfærdsforskning - under coronapandemien har været i hvilken grad, forskellige vælgergrupper har haft forskellig efterlevelse af myndighedernes anbefalinger. I Danmark er der klare forskelle mellem forskellige vælgergrupper i opbakningen til håndteringen af coronakrisen. Vælgere på højrefløjen er således betydeligt mere skeptiske overfor håndteringen end vælgere på venstrefløjen.¹ Samtidig er der dog ikke nogen væsentlig forskel mellem vælgergrupper i selve adfærd. Uanset om man befinder sig på venstre- eller højrefløjen, holder man således afstand og har anvendt mundbind. I USA har man omvendt fundet, at der har været store partimæssige forskelle i både befolkningens holdninger og deres smitteforebyggende adfærd under COVID-19-pandemien.² Eksempelvis efterlevede amerikanere, som stemte på demokraterne ved præsidentvalget i 2016, i højere grad anbefalingerne om fysisk distancering sammenlignet med amerikanere, som stemte på republikanerne. Denne politiske polarisering mellem vælgergrupper i USA har været tiltagende over tid, og i republikansk-dominerede områder førte det til større smittestigninger.³

I takt med udrulningen af vacciner har man i amerikansk forskning også identificeret klare forskelle mellem demokratiske og republikanske vælgere i forhold til vaccination. Republikanske vælgere er således betydeligt mere skeptiske overfor coronavaccinerne end demokratiske vælgere.⁴ Dette afspejler givetvis, at republikanske vælgere generelt har større mistillid til forskning, sundhedsmyndighederne og det politiske system end demokratiske vælgere.⁵ Disse former for mistillid er centrale drivkræfter bag vaccineskepsis.⁶

¹ Lindholt, M. F. & Petersen, M.B. (2021). Politisk polarisering af holdninger og adfærd blandt danske borgere under COVID-19 pandemien. Rapport fra HOPE-projektet, 21. maj, 2021, [https://github.com/mariefly/HOPE/raw/master/Politisk polarisering af holdninger og adfærd blandt danske borgere under COVID-19-pandemien 20210521.pdf](https://github.com/mariefly/HOPE/raw/master/Politisk%20polarisering%20af%20holdninger%20og%20adf%C3%A6rd%20blandt%20danske%20borgere%20under%20COVID-19-pandemien%2020210521.pdf).

² de Bruin, W. B., Saw, H. W., & Goldman, D. P. (2020). Political polarization in US residents' COVID-19 risk perceptions, policy preferences, and protective behaviors. *Journal of risk and uncertainty*, 61(2), 177-194; Gollwitzer, A., Martel, C., Brady, W. J., Pärnamets, P., Freedman, I. G., Knowles, E. D., & Van Bavel, J. J. (2020). Partisan differences in physical distancing are linked to health outcomes during the COVID-19 pandemic. *Nature human behaviour*, 4(11), 1186-1197.

³ Gollwitzer, A., Martel, C., Brady, W. J., Pärnamets, P., Freedman, I. G., Knowles, E. D., & Van Bavel, J. J. (2020). Partisan differences in physical distancing are linked to health outcomes during the COVID-19 pandemic. *Nature human behaviour*, 4(11), 1186-1197.

⁴ Fridman, A., Gershon, R., & Gneezy, A. (2021). COVID-19 and vaccine hesitancy: A longitudinal study. *PloS one*, 16(4), e0250123; Cowan, S. K., Mark, N., & Reich, J. A. (2021). COVID-19 Vaccine Hesitancy Is the New Terrain for Political Division among Americans. *Socius*, 7, 23780231211023657.

⁵ Lee, J. J. (2021). Party Polarization and Trust in Science: What about Democrats?. *Socius*, 7, 23780231211010101.

⁶ Lindholt, M. F., Jørgensen, F., Bor, A., & Petersen, M. B. (2021). Public acceptance of COVID-19 vaccines: cross-national evidence on levels and individual-level predictors using observational data. *BMJ open*, 11(6), e048172; Petersen, M. B., Bor, A., Jørgensen, F., & Lindholt, M. F. (2021). Transparent communication about

I USA har disse fund af klare forskelle i vaccineskepsis mellem vælgergrupper foranlediget opfordringer om, at Republikanske ledere i højere grad udtaler offentlig støtte til vaccinerne. En generel indsigt fra statskundskaben er således, at vælgerne i høj grad overtager deres holdninger og opfattelser fra lederne af de partier, som de føler sig knyttet til. Dette gælder særligt, hvis et emne er polariseret.⁷ I overensstemmelse med dette viser forskning, at klar støtte til vaccinerne fra Republikanske ledere kan reducere vaccineskepsis blandt Republikanske vælgere.⁸

Med baggrund i denne internationale forskning undersøger vi i dette notat, om der er forskel i vaccineskepsis blandt danske vælgergrupper.

Resultaterne er præsenteret i Figur 1 på næste side. Vi finder, at der er betydelige forskelle mellem vælgergrupper, og at vaccineskepsis særligt er udbredt blandt personer, som ved seneste Folketingsvalg stemte på Nye Borgerlige, Liberal Alliance eller partier, der ikke er repræsenteret i Folketinget. Der er også højere vaccineskepsis blandt personer, som ikke stemte ved seneste Folketingsvalg. Alene blandt disse fire vælgergrupper er andelen af vaccineskeptikere over 10 % og for personer, som stemte på Nye Borgerlige ved seneste valg, er andelen af vaccineskeptikere på 21 %.

Analysen bygger på spørgeskemaundersøgelser indsamlet af Epinion, som med forskellige intervaller indsamler 500 besvarelser blandt et udsnit af danskerne via online paneler. Data, der ligger til grund for nærværende analyse, er indsamlet fra september 2020 til juli 2021. I analyserne indgår interviews med 9.950 voksne borgere. For at matche den bredere danske befolkning vægtes andelen på baggrund af en række demografiske variable (geografi, uddannelse, alder, boligtype, størrelse på husholdning, og ideologisk tilhørsforhold). Dataindsamlingen er finansieret af Carlsbergfondet.

Det er relevant at være opmærksom på mindst to begrænsninger ved analyserne. For det første omhandler analyserne vaccineholdninger fremfor vaccineadfærd. Det vil sige, at man ikke ud fra disse data direkte kan konkludere, at bestemte vælgergrupper også i mindre grad har taget imod vaccinerne. Man kan primært konkludere, at nogle vælgergrupper har mere negative holdninger overfor vaccinerne end andre. Samtidig må der dog forventes at være en vis sammenhæng mellem opfattelsen af vaccinerne og ens faktisk vaccinationsadfærd. For det

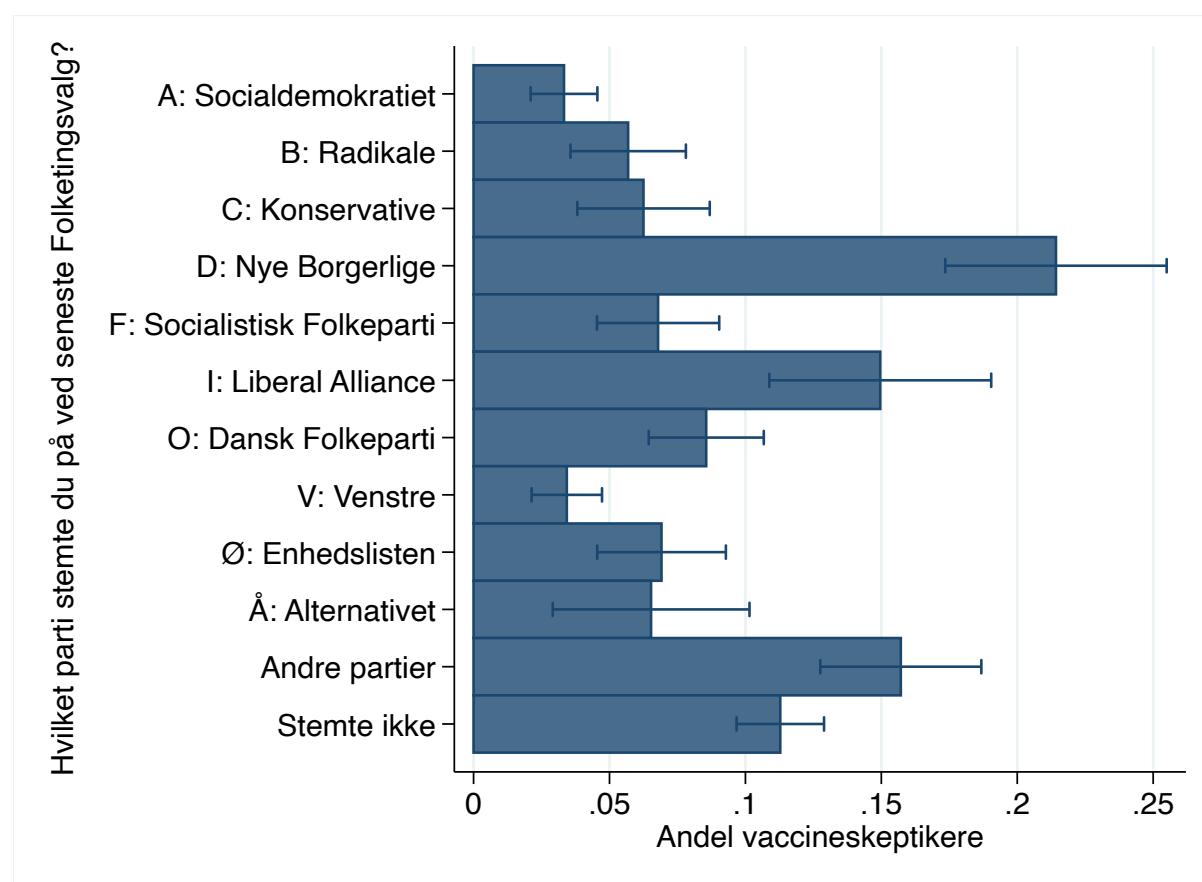
negative features of COVID-19 vaccines decreases acceptance but increases trust. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 118(29).

⁷ Druckman, J. N., Peterson, E., & Slothuus, R. (2013). How elite partisan polarization affects public opinion formation. *American Political Science Review*, 107(1), 57-79.

⁸ Pink, S., Chu, J., Druckman, J., Rand, D., & Willer, R. (2021). Elite Party Cues Increase Vaccination Intentions among Republicans. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 118 (32) e2106559118.

andet kan analyserne ikke direkte tolkes som udtryk for en årsagssammenhæng mellem partitilhørsforhold og vaccineholdninger. Der kan således være bagvedliggende faktorer, der både motiverer til et bestemt partivalg og en bestemt vaccineholdning. Det kunne eksempelvis være den grundlæggende tillid til det politiske system. Dette betyder også, at det ikke er givet, at en mere positiv kommunikation omkring vaccinerne fra partiledere i sig selv er nok til at reducere vaccineskepsis blandt deres vælgere.

Figur 1. Vaccineskepsis blandt forskellige vælgergrupper.

Note: N = 6.950. Søjlediagrammerne angiver andelen af vaccineskeptikere, opdelt efter partivalg ved Folketingsvalget i 2019. Vaccineskeptikere er defineret som personer, der har svaret "Helt uenig" eller "Delvist uenig" til følgende spørgsmål: "Jeg vil følge sundhedsmyndighedernes råd, hvis de anbefaler folk som mig at få en godkendt vaccine mod coronavirus". De lodrette linjer på søjlerne indikerer den statistiske usikkerhed (95 % konfidensintervaller). Data er indsamlet i perioden 13. september 2020 til 20. juli 2021.